

KOPSOLĪ

LATVIJAS NEDZIRDĪGO SAVIENĪBAS IZDEVUMS

2008. gada septembris Nr. 17/18 (965/966)

IZNĀK NO 1954. GADA

Ls 0.60

ŠAJĀ NUMURĀ

2. lpp. Sociālo ziņu lappusē – par pabalstiem, e – biļetēm un sms ziņām

4. – 5. lpp. Tradīciju pasākumi, tikšanās – tās silda sirdi un pulcē kopā pie atmiņu ugunskura.

6. – 10. lpp. Jaunieši vasaru aizvadījuši interesanti – viņi bijuši citās zemēs: Serbijā, Igaunijā... un droši vien arī citur

11. lpp. Par mūsu tulkiem beidzot stāsta lielā prese! Raksts no „Latvijas Avīzes” Ar bildi!

12. lpp. Liepājnieki savai biedrībai nosvinējuši 60 gadus. Paldies visiem saka Gundega Paņko

Galvenā redaktore: Ilze Kopmane
Datormakets: Irīna Kristoforova

Kāds darbs, tāda alga.

Latviešu sakāmvārds

NĀKAMAIS NUMURS 15. OKTOBRĪ

2008. gadā
laikrakstu
“Kopsolī”

finansiāli atbalsta Rīgas Dome

NEDZIRDĪGO DIENA

Ir atkal septembris, un, kā jau katru gadu, šī mēneša beidzamajā svētdienā tiek atzīmēta Pasaules Nedzirdīgo diena. Šogad šie pasākumi notiek projekta „Mūsu iespējas – mūsu nākotne” ietvaros.

28. septembrī pl. 13

Kongresu namā, Rīgā, Kr. Valdemāra ielā 5
nedzirdīgo kultūras forums

„Latvija – mūsu zeme klusumā”

Uzstāties mūsu biedrību, dažādu skolu pašdarbības kolektīvi kā arī viesi no Panevėžas (Lietuva).

VISI LAIPNI LŪGTI SVĒTKOS!

3.lpp.

Domnieki
izlemj privatizēt
telpas
Jāņa sētā 5
un pārdot
Smiltenes māju

Foto: I. Kopmane

Foto: Dz. Stepāns

Astra Meiere, Jānis Staģītis, Ieva Valdmane. Klases audzinātājas Aina Meikšāne un Ieva Auziņa, skolotāja Agra Mitrone.

Sveicam visus, kas mācās, visās skolās!

Šogad Rīgas nedzirdīgo bērnu internātpamatskolas 12. klasē mācās 10 skolēni: Rolands Bruģmanis, Jūlija Čarkovska, Krista Freimane, Madara Indriksone, Daiga Kožemjakina, Kristaps Legzdiņš, Līga Ločmele,

PALIELINĀS SOCIĀLOS PABALSTUS

Rīgas Dome no nākamā gada paredz vairākus būtiskus uzlabojumus sociālās palīdzības jomā.

Pabalsts par katru jaundzimušo bērnu būs 200 latu pašreizējo 100 latu vietā. Lai to saņemtu, būs jāvērsas Rīgas priekšpilsētas (raiona) Dzimsarakstu nodaļā un, reģistrējot bērna piedzimšanu, jāuzrāda personu apliecinošs dokuments un ārstniecības iestādes izziņa, kas apliecina bērna dzimšanas faktu.

Pabalsts (neatkarīgino aizgādņu skaita) par vienu pilngadīgo aizgādībā esošo personu mēnesī būs 40 latu pašreizējo 20 latu vietā, ja pilngadīgā aizgādībā esošā persona nedzīvo sociālās aprūpes centrā vai ārstniecības iestādē, un 20 latu (pašlaik – Ls 10), ja pilngadīgā aizgādībā esošā persona dzīvo specializētajā sociālās aprūpes centrā. Svētku pabalsta apmērs politiski represētajām personām būs 50 Ls (pašlaik – Ls 45). Šo pabalstu piešķir, atzīmējot Latvijas Republikas proklamēšanas gadadienu.

PAR BRAUKŠANU AR E – TALONU

No nākamā gada 1. marta Rīgas pilsētas sabiedriskajā transportā tiks ieviesta elektronisko norēķinu sistēma.

Atlaides īpašniekiem jāpiesakās jau no 1. oktobra. Pieteikties E – talonam varēs ikviens sabiedriskā transporta lietotājs, taču obligāta pieteikšanās ir tiem pasažieriem, kas braukšanai sabiedriskajā transportā saņem Rīgas Domes atlaides.

Lai arī turpmāk izmantotu atlaides, pasažieriem būs jāaizpilda speciālas anketas, ko uzņēmums Rīgas satiksme izsūtīs pa pastu laika posmā no 1. līdz 5. oktobrim.

Anketai jāpievieno pēdējā gada laikā uzņemta fotogrāfija (3x4 cm) ar gaišu fonu un, izmantojot aploksnī apmaksātai atlaidei, tā līdz 31. oktobrim bez maksas jānosūta Rīgas satiksmei.

Piezīme: Rīgas biedrība pašlaik skaidro jautājumu par to, kā jāpiesakās LNS biedriem. Par to – nākamreiz!

BEZDARBNIĒKA PABALSTS

Minimālais apdrošināšanas periods, kas nepieciešams bezdarbnieka pabalsta saņemšanai, ir viens gads.

Tas nozīmē, ka tiesības uz šo pabalstu ir bezdarbniekam, ja sociālās apdrošināšanas iemaksas ir veiktas vai bija jāveic ne mazāk kā 12 mēnešus pēdējo 18 mēnešu periodā pirms bezdarbnieka statusa iegūšanas dienas.

Mainīts pabalsta izmaksas ilgums. **Bezdarbnieka pabalsta izmaksas ilgums būs atkarīgs no bezdarbnieka apdrošināšanas stāža** (laika, kad veiktas sociālās apdrošināšanas iemaksas).

Bezdarbniekiem, par kuriem pēdējais iemaksu veicējs pirms bezdarbnieka statusa iegūšanas dienas bijusi valsts, kā arī tiem, kuri pēc invaliditātes atguvuši darbības vai kopuši bērnu invalīdu līdz 16 gadu vecumam, pabalsta izmaksas ilgums ir 9 mēneši.

Sākot ar 2009. gada 1. janvāri, jāatmaksā bezdarbnieka pabalsts, ja tas saņemts laikā, kad cilvēks nepamatoti bijis atbrīvots no darba un pēc tam saskaņā ar tiesas spriedumu atjaunots darbā, saņemot atlīdzību par piespiedu darba

kavējumu.

Ja stāžs ir 1 – 9 gadi, pabalstu varēs saņemt 4 mēnešus: 2 mēn. – 100% apmērā no aprēķinātā; 2 mēn. – 75%.

Ja stāžs ir 10 – 19 gadi, tad pabalstu varēs saņemt 6 mēnešus: pirmos 2 mēn. 100% no piešķirtā pabalsta; 2 mēn. – 75% un 2 mēn. – 50%.

Ja stāžs ir 20 un vairāk, pabalstu varēs saņemt 9 mēnešus: 3 mēn. – 100% apmērā no aprēķinātā; 3 mēn. – 75%, 3 mēn. – 50%.

1188 - UZZIŅAS VAR SAŅEMT ARĪ ĪSZIŅĀS

Lattelekom uzziņu dienests «1188» izveidojis īpašu pakalpojumu situācijām, kad vajadzīga uzziņa, bet klients nevar runāt pa tālruni vai nevēlas, lai sarunu dzird citi. **Pakalpojums satura ziņā ir līdzīgs zvanam uz «1188».**

Lai saņemtu SMS uzziņu, nepieciešams nosūtīt savu jautājumu īsziņas formā uz numuru 1188. Jautājumus var uzdot par jebkuru tēmu, saistītu ar uzziņām.

Galvenais — sūtot īsziņu, tajā precīzi jānorāda, ko cilvēks vēlas uzzināt. Ieteicams jautājumu uzdot jautājuma formā (piemēram, «vai?», «kas?», «kur?», «kad?», «cik?») un tamlīdzīgi).

Jautājumus iespējams uzdot latviešu un krievu valodā, atbildes saņemot attiecīgajā valodā.

Klientiem par jautājuma nosūtīšanu nav jāmaksā, jo tarificēta tiek tikai atbilde (0.35Ls). Arī gadījumos, kad operators nesniedz atbildi uz jautājumu, bet nosūta precizējošu jautājumu, SMS uzziņai netiks piemērota maksa. ▲

*Materiālus apkopoja
Irīna Kristoforova*

LNS DOMĒ: JĀŅA SĒTU PRIVATIZĒS, SMILTENES MĀJU PĀRDOS

 ILZE KOPMANE

3. septembrī domnieki pulcējās, lai izlemtu jautājumus, kas saistās ar LNS nekustamiem īpašumiem un LNS reģionālo biedrību darbu.

PAR JĀŅA SĒTU 5

Kā zināms, pēc vairāku gadu tiesāšanās ar Rīgas Domi, beidzot pieņemts nepārsūdzams lēmums – LNS ir tiesīga privatizēt telpas Rīgā, Jāņa sētā 5 (260,7 m² platībā, I un III stāvā), uz ko pieteicās jau 2000. gadā.

Tātad cīņa nav bijusi veltīga, un nu vairs nedrīkst atkāpties, – tā sprieda domnieki, pieņemot lēmumu par privatizēšanas uzsākšanu.

Par kādu naudu, kādā veidā, par to būs jālemj vēlāk, kad process sāksies oficiāli. Pašlaik Rīgas Domes Privatizācijas komisija nosaka telpu vērtību. LNS pieprasīs iespēju privatizēt telpas 2000. gada cenās, jo tā nav LNS vaina, ka šīs telpas nevarējām privatizēt, kad pieteicāmies. Iespējams, pēc tam vēl sekos arī LNS prasība par tiesas izdevumu atlīdzināšanu.

Domnieki kādu brīdi apsvēra arī, ko varētu darīt ar šo īpašumu nākotnē. Priekšlikumi bija dažādi – izmantot pašiem, iznomāt, pārdot utt. Taču visi vienojās, ka šos jautājumus izlems vēlāk.

PAR SMILTENES MĀJĀM

Smiltēnē LNS īpašumā ir 5 t.s. Līvānu tipa mājas, kas par LNS līdzekļiem tika uzceltas pirms vairāk nekā 30 gadiem. Zeme, uz kuras atrodas šīs mājas, ir citu personu īpašumā. No vienas mājas ar tiesas lēmumu izlikti tās iedzīvotāji – Jaksoni, kas ilgstoši nenorēķinājās par nomas un komunāliem maksājumiem. Māja ir ļoti sliktā stāvoklī. Ko darīt? Domnieki apsprieda vairākus variantus: izremontēt un izmantot Smiltēnes klubam, izīrēt, pārdot, iekonservēt, nojaukt. Māju bez zemes nez vai kāds gribēs pirkt. Pircēju grūti atrast, ja nu vienīgi zemes īpašnieks... Tāpēc būtu nepieciešams veikt plašāku reklāmu, izvietot sludinājumus medijos, arī „Kopsolī” – varbūt kāds nedzirdīgais vēlas iegādāt šo īpašumu.

Dome lēma: pārdot māju pēc vienošanās cenas ar pircēju un jautājuma galīgo izlemšanu par to pieņemt valdei. Pārrunas notika arī par pārējām 4 mājām. Viena no tām atbrīvosies vēl šogad – varbūt to atstāt klubam? Varbūt nopirkt zemi zem visām mājām, tad būtu vieglāk tās pārdot, utt. Šie ir jautājumi, kuri vēl būs jālemj turpmāk.

BIEDRĪBU PĀRSKATI

Šajā sēdē par paveikto darbu atskaitījās 5 biedrības. Ziņojumi bija īsi un vairāk ietvēra statistikas ziņas par biedru skaitu, sastāvu, organizatorisko darbu, biedru naudas nomaksu un nozīmīgākajiem pasākumiem (*tos varēsiet lasīt nākamajos „KS” nr.*). Domnieki vēlējās tuvāk uzzināt par aktuālām problēmām, grupu darbu, biedru vajadzībām un iespējamiem to risinājumiem katrā biedrībā. Visu biedrību vadītāji kā pirmo un galveno minēja biedru vajadzību pēc tulka pakalpojumiem. Vēl minēja nepieciešamību pēc transporta maksas atlaidēm vai „par brīvu” – kā esot Igaunijā. Dažviet vērojama biedru skaita samazināšanās gan pasākumos, gan pašā biedrībā; biedru naudas nemaksāšana; jauniešu neatsaucība u.c. Visvairāk debatēja par pašreizējo situāciju Rīgas biedrībā, kura faktiski vairs nedarbojas un neviens, pēc prezidenta vārdiem, par to īpaši neuztraucas. Varbūt tā nemaz nav vajadzīga? – retoriski jautāja LNS vadītājs.

Dome pieņēma zināšanai pārskatus, uzdeva LNS valdei palīdzēt risināt biedrību problēmas; biedrībām pastiprināt informatīvo darbu par LNS.

Dažādi: Domnieks A. Kronbergs (Tukums) kritizēja laikraksta „Kopsolī” jauno krāsaino dizainu un pieprasīja to veidot melnbaltā izpildījumā, kurā vieglāk uztverama informācija. Viņš norādīja arī uz fakta kļūdu vienā no numuriem.

LNS valdes sēde

Notika pēc Domes sēdes. **Tajā nolēma:** uz Lietuvas Nedzirdīgo biedrības 70 gadu jubilejas pasākumu deleģēt LNS prezidentu **A. Pavlinu** un „Kopsolī” redaktori **I. Kopmani**. Uz Eiropas Nedzirdīgo organizācijas Ģenerālo asambleju 28. – 29. novembrī Francijā deleģēja **E. Vorslovu**.▲

MĀRAS DIENU VED UZ RĒZEKNI

 ELĪNA JEFREMOVA, teksts un foto

Latviešiem ir ļoti daudz tradīciju, taču mūsdienās laika trūkuma dēļ aizmirstam svētkus, kurus svinēja mūsu senči. Tāpēc Valmieras Nedzirdīgo biedrība iesaistījās projektā „Mūsu iespējas – mūsu nākotne”.

Šī projekta ietvaros rīkoti daudzi pasākumi, kuros mūsu ļaudis iepazīstināti ar latviešu tradīcijām.

Māras dienu atzīmējot, 20 cilvēki no Valmieras nedzirdīgo biedrības devās uz Rēzekni, lai dotu ieskatu turieniešiem par to, kas tad īsti ir Rudens Māra.

Pēc Gregorija kalendāra šos svētkus svin 7. augustā, un senos laikos tie iezīmēja vasaras beigas.

Māras ziņā ir visa dzīvā un nedzīvā radība, taču svētkos vislielākā uzmanība tiek veltīta maizei, lopiem, kā arī tirgum. Jauniešiem tā ir pēdējā diena, kad var atrast līgavu vai līgavaini, jo pavasaris un vasara puīšiem ir lūkošanās laiks, meitām – precinieku gaidīšanas laiks, kam par robežu pieņemtas vasaras beigas, tieši Māras diena.

Kad pienāk šī diena un precinieki nav sagaidīti, meitas var vēl cerēt līdz Miķeļiem. Tad vai nu slēdz derības, lai vēlāk rudenī varētu svinēt kāzas, vai jāatliek cerības uz citu gadu.

Rēzeknieši savukārt sarīkoja mums ekskursiju uz Latgales kultūrvēstures muzeju, kurā iepazīnāmies ar pilsētas vēsturi un vietējo mākslinieku darbiem. Rēzeknē ieradās arī daugavpīlieši, kuri vakara gaitā ielīksmināja publiku ar kolosāliem priekšnesumiem, kas atsauca atmiņā Ukrainu. Svinīgai daļai sekoja dejas un dažādas atrakcijas, kas ieilga līdz vēlam vakaram. Slinkākie dejojotāji varēja doties Rēzeknes ielās, kā arī apmeklēt pilsdrupas, kuras iesakāms redzēt ikvienam, kas dodas uz Rēzekni. ▲

SENSĀCIJA! MŪSU SPORTĀ – JAUNA ZVAIGZNE

 JADVIGA BOČKĀNE

Nesen aizvadītajā šīs vasaras Latvijas vieglatlētikas čempionātā četras zelta medaļas izcīnījis – Māris Grēniņš: 100m skrējienā 10,57, 200m skrējienā – 21,80; tāllēkšanā – 7,80m un trīssollēkšanā 16,13m.

Kāpēc mēs priecājamies, lepojamies par Māra izciliem panākumiem? Tāpēc, ka M. Grēniņš ir mūsu pašu cilvēks ar dzirdes problēmām, slikti dzird ar vienu ausi. Notikusi viņa dzirdes pārbaude, un viņš ir apstiprināts kā nedzirdīgs sportists, ICSD – Starptautiskajā Nedzirdīgo

Foto: AS Diena mājaslapā

sporta komitejā piešķirot viņam identifikācijas numuru ID 16471. Māri, esam kopā ar jums un ceram uz spožām uzvarām I Pasaules nedzirdīgo vieglatlētikas čempionātā šī gada 21. – 28. septembrī Turcijā. Turēsim īkšķus! ▲

UZMANĪBU TOPOŠIEM

AUTOBRAUCĒJIEM

Daudzi topošie autovadītāji piesakās uz eksāmeni, bet bieži neierodas uz tiem, tāpēc no 1. septembra par neierašanos uz pārbaudījumu bez iepriekšēja brīdinājuma Ceļu satiksmes drošības direkcija iekasēs eksāmena apmaksu pilnā apmērā.

Paziņot par neierašanos uz eksāmenu var ne vēlāk kā iepriekšējā darba dienā, un šajā gadījumā samaksa pieprasīta netiks. To iespējams izdarīt, personīgi ierodoties tajā CSDD nodaļā, kurā pieteikts eksāmens, piezvanot pa tālruni 67025777 vai ar autoskolas palīdzību. ▲

ATMIŅU KAMOLU RITINOT

 MARUTA PITERNIECE, teksts un foto

Viss aizsākās pavisam negaidīti. Kādā no TV raidījumiem "Bez tabu" tika rādīts sižets par dzīvi Alūksnes veco ļaužu pansionātā. Šo raidījumu skatās arī nedzirdīgi, jo tas tiek titrēts. Bijusī Rīgas Nedzirdīgo bērnu internātskolas audzēkne Anna Kāposte titros izlasīja Artura Ausekļa vārdu un, ieskatījusies vērīgāk runātājā, atpazīna savu skolotāju

Notika sazināšanās ar pārējiem klasesbiedriem, un visi nolēma: jāapciemo klases audzinātājs, kuram šogad apritēja 80 gadi.

Tas brīdis pienāca 3. augustā, kad pirmā **Artura Ausekļa** izlaiduma klase tikās ar savu skolotāju, jo ir pagājis gandrīz pusgadsimts no tās pavasara dienas, kad 1962. gadā tika teiktas atvadas skolai un skolotājam pēc kopā pavadītiem 13 gadiem.

Vispirms visi kopīgi aizgāja uz kapsētu, pakavējās pie skolotāja piederīgo kapiem, jo tajā dienā notika Mirušo piemiņas diena. Atgriežoties mājīgajās pansionāta telpās, pie uzklātā kafijas galda sanākušie sāka ritināt atmiņu kamolu, kurš tīts 46 gadus.

Skolotāju patiesi interesēja, kā dzīvo viņa pirmās izlaiduma klases 5 ozoli un 5 liepas, – tā viņš raksturoja savu klasi. Žēl, ka nācās sarūgtināt mīļo skolotāju, – gandrīz puse no klases aizgājuši aizsaulē.

Klātesošie pieminēja

**Uldi Cinātu, Antoņinu Zai-
cevu, Guntu Gutbergu,
Danielu Jučmani.** Labākā klases skolniece **Ilze Kinstlere** (Brāmane) dzīvo Kanādā, un tā tikai pusklasi skolotājs varēja vērot vaigā un klausīties katra dzīves stāstā.

Tie bija (*attēlā no kreisās*): **Ēvalds Grabežs, Anna Kāposte, Imants Intsons, centrā – skolotājs Artūrs Auseklis, Zigrīda Žukauska un Gunārs Kraģis.**

Nežēlīgi ātri aizskrēja stundas, kuras gribējās paildzināt. Jāteic, visumā skolotājs ar dzīvi pansionātā ir apmierināts: ir medicīniskā un sociālā aprūpe, viņš nejūtas nospiests.

Atvadīšanās brīdis izvērtās ļoti skumjš, skolotājam vēl un vēl gribējās skatīties uz saviem mīļajiem bērniem, ar kuriem daudzus gadus skolā bija kā viena ģimene.

Braucot mājup, tika pieņemts kopīgs lēmums: ja ne visiem kopā, tad, kurš un kad var, skolotāju apciemots vēl.

Neviltots prieks un gandarījums ilgi pildīs bijušo audzēkņu sirdis, ka satikšanās notika, kaut arī pēc tik daudziem gadiem. ▲

IESKATIES UN PIEDALIES!

Svētdien, 28. septembrī
no pl.11.30 (pirms Nedzirdīgo
dienas sarīkojuma)

Kongresu namā varēsiet
samaksāt biedra naudu **Vitai
Kamarei vai Mārai Lasmanei.**

Ko mūsdienu apstākļos var
nopirkt par 3 latiem? – Ļoti maz.
Šī biedru maksa ir kā kopības
apliecinājums, vēlme atbalstīt
savas LNS paplašināšanos, lai
turpmāk LNS vārdā mēs varētu
pieteikt jaunas iniciatīvas un
projektus, balstoties uz kuplu
nedzirdīgo skaitu. ▲

EIROPAS NEDZIRDĪGIE JAUNIEŠI SERBIJĀ

 DAINA PLATAČE, teksts un foto

Šovasar jūlijā Serbijas galvaspilsētā Belgradā notika Eiropas Nedzirdīgo jauniešu organizācijas nometne un Ģenerālā Asambleja (ĢA). Tajā piedalījās arī trīs mūsu latviešu meitenes no jauniešu organizācijas – Aļona Udovento, Arta Birzniece – Siliņa un šī raksta autore Daina Platače. Savu dalību nometnē bija pieteikuši ap 100 nedzirdīgo jauniešu līderi no 27 Eiropas valstīm. Visi jaunieši bija ļoti atraktīvi un draudzīgi.

Katru dienu notika dažādas lekcijas, piem., izglītība, cilvēktiesības caur zīmju valodu, vēsture un kultūra, līderisms. Runājām par šo lielo jauniešu apvienību – EUDY, projektiem, nedzirdīgo zīmju valodu salīdzinājumā ar dzirdīgo valodu; apspriedām nedzirdīgo cilvēku dzīvi u.c. Lektori prata tēmas veiksmīgi izklāstīt un sniedza daudzus piemērus no dzīves. Ikreiz pēc lekcijām sadalījāmies vairākās grupiņās, kurās tika apspriestas un izanalizētas lekciju tēmas. Notika diskusijas par katras valsts problēmām. Un nobeigumā grupas līderis īsumā izklāstīja grupas diskusijas par konkrētu tēmu.

Notika dažādas interesantas sporta aktivitātes. Priekšpēdējā dienā notika Ģenerālā Asambleja (apspriede), kurā Latviju pārstāvēja Aļona Udovento un Arta Birzniece – Siliņa. Tajā tika veiktas nelielas izmaiņas statūtos, pārrunātas problēmas un citi priekšlikumi. Šajā ĢA tikai balsojām, bet rezultātus apstiprinās nākamajā sēdē 2009.gadā Holandē.

Apciemojām arī Serbijas nedzirdīgo savienības ofisu (diezgan maziņš), kas atrodas vecpilsētā, un klubu. Pabijām arī izglītības ministrijā, kur tikāmies ar pilsētas izglītības padomes locekli Kseniju Popoviču, kura finansiāli atbalstīja šo nometni.

Protams, bija arī ekskursijas pa vecpilsētām gida pavadībā. Serbijā ir ļoti daudz pareizticīgo baznīcu, ap 700, un tās ir ļoti skaistas. Netālu no mūsu nometnes atradās bārs, no kura vakarā varēja redzēt tik krāšņi izpušķotu pilsētu, ka pat tagad man tas vēl palicis atmiņā...

PĀRIS JAUTĀJUMU AĻONAI UN ARTAI...

➤ **Ko gaidīji no šīs brauciena un nometnes?**

Aļona, Arta: Jaunas zināšanas.

➤ **Kādi bija pirmie iespaidi, ieraugot tik daudz nedzirdīgo jauniešu?**

Aļona: Šoreiz patiešām bija ļoti daudz jauniešu, vairāk nekā citu gadu. Daudzus iepazinu no jauna. Bija puse gan nedzirdīgie, gan vājdzirdīgie jaunieši. Bija arī viena meitene ar implantu.

Arta: Biju ļoti pārsteigta, ka daudzi jaunieši labprātīgi, pat droši piedalās diskusijās un dalās savās pieredzēs. Viņi ir ļoti enerģiski, ar tādām inovatīvām idejām, ko arī mums būtu iespējams realizēt.

➤ **Pēc semināra esi ieguvusi vērtīgu informāciju?**

Arta: Jā, esmu. Interesanti bija uzzināt par izglītību, par to, ko darīt, ja nākotnē izzudīs nedzirdīgo skolas. Bija ļoti laba ideja, ka tad vajadzēs nomainīt skolas nosaukumu uz "Zīmju valodas skola". Tajā varēs mācīties gan nedzirdīgie, gan vājdzirdīgie, gan bērni ar implantiem un dzirdīgie, kuri nespēj runāt.

➤ **Kā jūties pēc nometnes? Vai pēc dalības seminārā vēlies kaut ko mainīt? Ko tieši?**

Aļona: Šajā nometnē piedalos jau trešo reizi un tāpēc jūtos daudz brīvāk, varu

PATIEŠĀM IESAKU VISIEM, VISIEM JAUNIEŠIEM AIZBRAUKT UZ ŠĀDĀM NOMETNĒM, JO TAS IR KO VĒRTS!!! TUR VAR IEPAZĪT JAUNUS DRAUGUS UN GŪT JAUNAS PIEREDZES. JAUNIEŠI, JA JUMS TIEK DOTA TĀDA IESPĒJA, NERAUSTIET PLECUS, BET GAN BRAUCIET!

Eiropas nedzirdīgie jaunieši Serbijā...

(Sākums 6. lpp.)

piedalīties diskusijās, dot padomus, jo esmu sakrājusi zināmu pieredzi. Varu droši spert patstāvīgus soļus. Ir liela vēlēšanās strādāt LNJO pamatdarbā, par to saņemot algu, tad gan daudz ko vēlos izdarīt. Gribētos uzrakstīt grāmatu daktila zīmju valodā gan bērniem, gan pieaugušajiem.

Arta: Pirms tam domāju, ka mēs, nedzirdīgie, esam atstumti, jo nejutu nekādu atbalstu, bet tagad sapratu, ka esam vienlīdzīgi: mums ir stipra komanda, un mums ir daudz iespēju kaut ko paveikt!

✦ **Tu citugad esi bijusi arī citās šādās nometnēs. Kā tu vērtē šī gada nometnes norisi un organizatoru darbu? Ko dod šī nometne?**

Aļona: Jo vairāk piedalos, jo vairāk gribas būt tajā arī turpmāk. Šis pasākums paver plašāku redzesloku uz apkārtējo pasauli. Ikvienam ir jāzina, kas es esmu! Esmu nedzirdīgs cilvēks!

Man ir cilvēktiesības! Jo vairāk uzzinu informācijas, jo vairāk gribas palīdzēt citiem

nedzirdīgiem cilvēkiem. Organizatoriskais darbs un seminārs bija ļoti labs! Protams, katrā ir kāds mīnusiņš, bet kopumā OK!

✦ **Kādi notikumi vai piedzīvojumi atmiņā palikuši kā visspilgtākie?**

Arta: Vienu vakaru serbi piedāvāja man piestrādāt bārā par bārmeni. Nepagāja pat ne piecas minūtes, kad jau saņēmu krietnu naudas summiņu. Bija ļoti interesanti strādāt ar nedzirdīgiem un dzirdīgiem klientiem!

Aļona: Biju pārsteigta, ka serbu tulce ļoti labi pārvalda starptautisko zīmju valodu. Apbrīnoju viņu!

Neskatoties uz dažām lietainām dienām, mēs jauki pavadījām laiku, daudz ko vērtīgu uzzinājām un tās astoņas dienas pagāja kā divas!!! Ieguvām arī sertifikātus un, pateicoties šim pasākumam, iemācījāmies starptautisko zīmju valodu. Patiešām iesaku visiem, visiem jauniešiem aizbraukt uz šādām nometnēm, jo tas ir ko vērts! Tur var iepazīt jaunus draugus un gūt jaunas pieredzes. Jaunieši, ja jums tiek dota tāda iespēja, neraustiet plecus, bet gan brauciet! ▲

BALTIJAS NEDZIRDĪGO JAUNIEŠU III NOMETNE

 IRĪNA KRISTOFOROVA

TIEKAS BALTIJAS JAUNIEŠI

Šai tikšanās tradīcijai aprit trešais gads. Latvijas Nedzirdīgo jauniešu organizācija 2006. gadā izrādīja iniciatīvu, pirmo reizi realizējot starptautisku projektu – Baltijas Nedzirdīgo jauniešu apmaiņas nometni, iesaistot Latvijas, Lietuvas, Igaunijas un Polijas jauniešus. Tās tēma toreiz bija nedzirdīgo jauniešu politikas veidošana sabiedrībā. Savukārt pērnajā gadā Lietuvā apmaiņas tēma orientējās uz kultūru. Bet šogad Igaunijā, turpinot tradicionālās apmaiņas, tēma bija vērsta uz izglītību, nodarbinātību un sociālām lietām. Šogad pasākums notika skaistā, savdabīgā Igaunijas vietā – Sāremas salā.

Foto: V. Krumins

ATKLĀŠANA, TIKŠANĀS MĒRĶIS

Atklāšanā katra valsts sevi prezentēja, paceļot savas valsts karogu. Šajā nometnē piedalījās 44 dalībnieki no 4 valstīm – Polijas, Lietuvas, Igaunijas un Latvijas. Tās galvenā tēma – Nedzirdīgo

jauniešu izglītība. Nometni vadīja 5 Igaunijas Nedzirdīgo valdes locekļi: **Argo Purev, Triin Jocever, Marko Uripea, Viktoria Prant un Jana Zeglova.**

Tikšanās galvenais mērķis bija rosināt jauniešus izpausties dažādās jomās. Viņiem bija iespēja savā starpā

apmainīties pieredzē, darboties tematiskajās darba grupās, piedalīties diskusijās, kā arī organizēt savas valsts nacionālos vakarus, kuros iepazīstināja ar savas valsts kultūru, tradīcijām, nogaršoja ēdienus un dzērienus, protams, aktīvi sportoja. Šajā nometnē no Latvijas piedalījās:

I. Kalniņš, V. Krumins, A. Deksnis, K. Unte, G. Mākalns, O. Trescovs, I. Kristoforova, I. Valdmane, I. Kraze O. Baikova un J. Baranova.

LEKCIJAS UN PREZENTĀCIJAS

Bija ļoti dažādas lekcijas. Runa bija par sociālām lietām, tehniskiem palīgīdzekļiem, darbu, skolu, pensijām, palastiem un par izglītības iespējām. Nometnē bija uzaiicināti 2 vieslektori: viens no Zviedrijas, kurš stāstīja par Zviedrijas sociālo situāciju konkrēti nedzirdīgo jomā, bet otrs lektors no Igaunijas informēja par nodarbinātības problēmu risinājumu.

Nodarbību bija ļoti daudz – katru dienu veicām uzdevumus grupā, rakstījām, dalījāmies valsts sociālā darba un kultūras pieredzē, tradīcijās utt. Jautājumi no citiem bija dažādi: kādas ir aktuālākās problēmas, cik tulku Latvijā,

(Tālāk 9. lpp)

NODARBĪBU LAIKĀ

SĀREMĀ, PIE JŪRAS...

Foto: V. Krumins

Baltijas Nedzirdīgo Jauniešu III nometne...

(Sākums 8. lpp.)

cik daudz nedzirdīgo studentu augstskolā utt.

Mēs pārliecinājāmies, ka problēmas ir līdzīgas visās valstīs. Bet ir arī atšķirības. Lekcijas katru dienu notika 2 – 3 stundas, un, protams, tajās stāstītais bija jāsaprot starptautiskajā zīmju valodā. Katra valsts nacionālā vakara ietvaros prezentēja savu kultūru.

Mēs, latvieši, skaistos tautas tērpos stāstījām par savām tradīcijām, kā arī devam visiem nogaršot īpašus ēdienus un dzērienus: Aldara alu, ķimeņu sieru, šprotes eļļā, klasisko rupjmaizi utt. Vakara apmeklētājiem bija iespēja arī redzēt nelielu komēdiju, saistītu ar Latvijā ražoto apakšveļu firmā „Lauma”. Acīmredzami izrāde visiem ļoti patika, jo tās laikā skanēja jautri smieklī, smaids rotāja seju „līdz ausīm”. Un tā katra valsts uzrīkoja kaut ko īpašu,

ko paskatīt, uzzināt, izbaudīt, kur pašiem piedalīties utt.

PRIEKŠ, IEDVESMA UN SPORTA SPĒLES

Lai aktīvi izkustētos un atslābinātos no garām nogurdinošām lekcijām, devāmies arī ekskursijā uz Kūresāri – lielāko pilsētu Sāremā un Tallinu.

Sāremā bija prieks vērot Igaunijas lielākās, unikālās salas gleznaino dabu, uzzināt interesantus faktus muzeja apmeklējumā, baznīcās pie pieminētajiem un pirmajā nedzirdīgo skolā. Savukārt Kūresārē baudījām skaistus dabas skatus pie jūras, bija iespēja izpeldēties.

Redzējām bīskapa pili, vējdzirnavas, muzejus utt.

Bet Tallinā vairākas stundas ilga apskates ekskursija autobusā, pastaigājām arī pa veco pilsētu. Jāatzīmē, ka mums ekskursiju laikā bija nodrošināts tulks starptautiskajā zīmju valodā.

Lekcijās un nodarbībās sakrāto nogurumu kļiedēja arī aktīvās kustības un sporta spēles. Mums tās patika! Tikām sadalīti četrās komandās pa 11, izlozējot – katrā grupā raibs sastāvs no dažādām valstīm. Tādi aktīvi, atsaucīgi un dzīvespriecīgi sportotāji. Katrai komandai bija sava iesauka zīmju valodā.

(Tālāk 10. lpp.)

Foto: K. Unte

1. vietas ieguvēji – Deaf Power komanda

Baltijas Nedzirdīgo Jauniešu III nometne...

Sākumu lasiet 8. – 9. lpp.

Igaunijas organizatori bija padomājuši, kā uzmundrināt un atsvoidzināt mūsu spēkus, iesaistot dažādās atraktīvās sacensībās. Visspēcīgākā komanda izrādījās *Deaf Power*, kura ieguva labākos rezultātus; II vietā ierindojās *Pink*, III – *Motyle*, bet pēdējā vietā – *Pirates*. Kā visās sacensībās, arī šajās sporta spēlēs galvenais bija piedalīties, nevis uzvarēt. To saprata un ar cieņu pieņēma arī zaudētāji.

NOSLĒGUMA CEREMONIJĀ

Telpa bija izpušķota ar krāsainiem baloniem, galds uzklāts ar gardiem ēdieniem, dzirkstošu šampanieti. Visi skaisti sapucējušies, skanēja mūzika, jauniešu sejās prieks un smaidi, atceroties aizgājušās nedēļas notikumus. Šajā pasākumā mums bija iespēja izbaudīt arī mākslu, kur savu tēlojumu sniedza uzaicinātais čehu pārstāvis. Brīnišķīgi, visiem patika viņa profesionālais izpildījums. Tas bija aizraujošākais un priecīgākais notikums, kas padarīja noslēgumu īpaši aizkustinošu. Protams, kā jau pēdējā dienā, mēs saskumām, ka jāšķiras pēc visa tā, kas kopā piedzīvots un pārdzīvots.

Par piemiņu no Latvijas noņemnes saimniekiem atstājām suvenīršķīvi ar Rīgas skatu un

Latvijas balzāmu.

Katras beigas ir sākums kaut kam jaunam: nākamo gadu noņemni organizēs poļi, kur jaunieši atkal varēs satikties. Poļu jaunieši apņēmas nākamgad organizēt noņemni savās mājās Polijā. Ceru, ka tā noteikti būs vēl krāsaināka, interesantāka un jaunu piedzīvojumu pārpildīta.

Paldies LNJO prezidentam Ivaram Kalniņam par iespēju piedalīties noņemnē.

IVARA KALNIŅA

Komentārs:

“Man ir milzīgs prieks, ka lietuvieši pērnā gadā spēja turpināt latviešu iesākto un arī igauni šogad. Ikgadējās noņemnes aktivitātes jauniešiem dod daudz, pat ļoti daudz. Viņi soli pa solim paplašina savas intereses, zināšanas, talantus. Pieredzes gūst cits no cita un attīstās, ar laiku kļūst radošāki savas nedzirdīgo kultūras izpausmē.

Es kā latviešu grupas līderis esmu patiesi gandarīts par mūsu komandas saliedēto dalību noņemnē. Visi aktīvi iesaistījās nodarbībās.

Mūsu dalībnieki prata radīt ugunīgu dzirksti noņemnes vidē, netaupot enerģiju un vitalitāti, kā arī izrādīja lielu pacietību vairākos grupu darbos. Paldies visiem, visiem!

Nākamgad kārtējā noņemne notiks galapunktā – Polijā. Ļoti ceru, ka poļiem izdosies noorganizēt to sekmīgi. Pēc tam arī būs jāšķiras par iespējamo šīs noņemnes tradīcijas turpinājumu.” ▲

IESPĒJA APGŪT SURDOTULKA PROFESIJU

Sociālās integrācijas valsts aģentūras Koledža izsludina pa-pildus uzņemšanu pirmā līmeņa profesionālās augstākās izglītības studiju programmā „SURDOTULKS” budžeta vietām. Mācību ilgums klātienē – 2 gadi, neklātienē – 2,5 gadi (katru mēnesi viena nedēļa). Studijas var apgūt arī bez zīmju valodas priekšzināšanām.

Dokumentus pieņem līdz 2008. gada 26. septembrim. Mūsu adrese: Jūrmalā, Dubulti, Slokas ielā 61, tālr. 67811757, 67811759.

Edgars Vorslovs,

LNS Komunikācijas centra valdes priekšsēdētājs

Pašlaik Saeimā 2.lasījumam tiek gatavots likumprojekts „Invaliditātes likums”. LNS izdevies panākt, ka tajā paredzēts, ka sākot, ar 2010. gadu, valsts katram nedzirdīgajam nodrošinās tiesības par valsts budžeta līdzekļiem saņemt surdotulka pakalpojumu līdz 480 akadēmiskajām stundām viena mācību gada laikā profesionālās pamatizglītības, profesionālās vidējās izglītības un augstākās izglītības programmas apgūšanā un 10 stundas mēnesī saskarsmei ar citām juridiskām un fiziskām personām.

Tas ir liels solis uz zīmju valodas tulka pakalpojumu nodrošināšanas pieejamību nedzirdīgajiem cilvēkiem. Tagad atliek turēt īkšķus, lai minētais formulējums saglabātos arī Invaliditātes likuma galīgajā redakcijā un SIVA Koledžā RRC surdotulka profesiju apgūtu pēc iespējas vairāk studentu. ▲

SURDOTULKS – NEDZIRDĪGĀ AUSIS UN MUTE

Surdotulks zīmju valodā palīdz nedzirdīgajiem saziņāties ar dzirdīgajiem.

Latvijas Nedzirdīgo savienības (LNS) Komunikācijas centrā Rīgā strādā trīs surdotulces – **Ārija Medne, Brigita Aldersone** un viņas māsa **Sarmīte Ķuzule**.

Nedzirdīgie ar žestiem rāda, ko vēlas, un pastumj tulcei priekšā lapiņu ar tālruņa numuru. Brigita paskaidro, ka jaunais cilvēks ir galdnieks, kas meklē darbu, un uz lapiņas rakstīts iespējamā darba devēja tālruņa numurs. Viņa piezvana, izstāsta, ka pārstāv jaunieši ar dzirdes problēmām, kurš vēlas pretendēt uz izsludināto galdnieka amatu.

Pastāsta par viņa pieredzi, iedrošina, cik noprotams, nedaudz samulsušo darba devēju, ka jaunais vīrietis ir labs aroda pratējs un ar viņu var saziņāties, sakāmo uzrakstot uz papīra lapiņas. Izdodas, darba intervija ir sarunāta! Līdzīgas situācijas LNS Komunikācijas centrā strādājošās tulces nedzirdīgajiem palīdz risināt ik dienu – kopā ar viņiem iet pie ārstiem, juristiem un notāriem, pārstāv viņus tiesā, tulko kāzās un bērēs, ir vidutājs starp nedzirdīgo un psihologu...

Surdotulks nedzirdīgajam ir kā ausis un mute. LNS reģistrējušies 2500 nedzirdīgu un vājdzirdīgu cilvēku, taču patiesībā viņu ir vairāk, un katram ik palaikam ievajagas surdotulka palīdzību. Pašlaik visā Latvijā ir tikai divdesmit surdotulki. No tiem lielākā daļa nodarbināti LNS Rīgā un tās filiālēs Daugavpilī, Smiltēnē, Kuldīgā, Liepājā, Rēzeknē, Valmierā, Alūksnē un Ventspilī.

"Profesija ir ārkārtīgi interesanta – nav rutīnas, jo katru dienu

sastopos ar citādām situācijām, tās šķetinot, aizvien uzzinu ko jaunu. Notiek pašizaugsme. Surdotulkam ir jābūt ļoti zinīgam – jāorientējas tieslietās, medicīnā, gandrīz visās sfērās, lai varētu palīdzēt. Man tas ir sirds darbs. Esmu tulce gandrīz kopš dzimšanas, jo mani vecāki ir nedzirdīgi. Jau mazotnē kopā ar viņiem staigāju pa visādām iestādēm” stāsta Brigita.

Zīmju valodas tulka profesiju var apgūt Sociālās integrācijas valsts aģentūrā Jūrmalā, kas piedāvā 1. līmeņa profesionālās augstākās izglītības programmu "Surdotulks". Studijas ilgst 2,5 gadus. Bet LNS Zīmju valodas centrs piedāvā zīmju valodas kursus divu mēnešu garumā. Uz tiem lielākoties piesakās nedzirdīgu bērnu vecāki, kā arī tie, kas traumas vai slimības dēļ zaudējuši dzirdi un nespēj saziņāties ar apkārtējo pasauli, taču aicināti arī citi interesenti. Zīmju valodas pasniedzēja stāsta, ka šajā laikā var iemācīties tikai zīmju valodas pamatus – alfabētu, skaitļa vārdus, galvenos vārdus par sadzīvē svarīgām tēmām – ģimene, iepirkšanās, veselības aprūpe... Ne visiem zīmes izdodas apgūt vienlīdz labi. Esot arī tādi, kuriem kokainas rokas.

Surdotulkam kopā ar tekstu jānodod arī emocionālā papildu informācija. *"Iedomājieties skatu*

– nedzirdīgais aizsvīlies dūsmās šausmīgā tempā žestikulē, bet tulks stāv blakus un monotonā balsī mierīgi runā... Arī emocionālā papildu informācija ir jāpārnes – kādā stāvoklī ir nedzirdīgais, tādā jāiejušas tulkam. Ja, piemēram, uz nedzirdīgo par kādu pārkāpumu klieudz dzirdīgs darba devējs, tulkam emocijas jāparāda ar ekspresīviem žestiem," tā Brigita.

Nesen presē izskanēja ziņa, ka surdotulks ir bīstamākā profesija pasaulē. Pie šāda secinājuma bija nonācis Ročesteras Tehnoloģiskais institūts. Tā pētījums parādījis, ka tieši zīmju valodas tulkiem darbā jāpiedzīvo lielāka fiziskā slodze nekā rūpnieciskajā ražošanā strādājošajiem. Institūta pētnieki uzsver, ka surdotulka darbs izraisa nogurumu, nespēju koncentrēties. Surdotulki vairāk par citu profesiju pārstāvjiem gūst dažādas traumas un piedzīvo nopietnu psiholoģisko stresu. Vaicāju tulcēm, vai tik traki ir? Brigita skaidro:

"Šim pētījumam daļēji var piekrist. Daudzās ārvalstīs noteikts standarts, ka surdotulks bez pārtraukuma var tulkot tikai 20 minūtes, jo darbs tiešām prasa nepārtrauktu koncentrēšanos un iedziļināšanos." ▲

Saīsināti, "Latvijas avīze", 2008.4.08

LIEPĀJAS BIEDRĪBAI – 60

 GUNDEGA PAŅKO

2. augustā kādā jaukā vietā Liepājā – folkloras namiņā „Namīns” bija sapulcējušies liepājnieki ar ciemiņiem, lai būtu kopā savas biedrības jubilejā.

Pasākums iesākās ar vadītājas **G. Paņko** uzrunu. Viņa uzsvēra: 60 gadi biedrībai ir nozīmīgs notikums – tik daudz kas piedzīvots, iegūts un zaudēts. Atskatoties pagātnē, atmiņās dalījās bijušie biedrības priekšsēdētāji **Visvaris Jēkulis, Juris Spēkainis.**

Uzjautrinot publiku, ar humoristisku izgājienu uzstājās **Antra** un **Omārs Jaunzemji.** Deju priekšnesumu rādīja gan bijušie vecākie dejotāji **Vaira, Juris** un **Visvaris,** gan jaunie. Saņēmām daudz jauku novēlējumu un dāvanu no ciemiņiem. Te man arī gribas labus vārdus teikt par tiem cilvēkiem, kas biedrībās dzīvē devuši lielu ieguldījumu: paldies ilggadīgiem

dejojājiem **Aritai, Anitai, Antraim, Omāram, Aldim.** Paldies arī aktīvistiem **Ritai, Visvarim, Guntai, Lilijai, Agnesei.** Liels paldies **LNS, Liepājas pilsētas Domei** par atbalstu un sadarbību. Vislabākā atmiņā no aizvadītiem gadiem palikuši skaistie festivāli un Nedzirdīgo dienas pasākumi. Mūsu dejotāji uzstājas arī savas pilsētas pasākumos un priecē liepājniekus.

Diemžēl biedrībai 60 gados nekad nav bijušas pastāvīgas telpas, esam pabijuši 7 dažādās vietās, tāpēc mūsu lielākais sapnis ir, lai beidzot mums būtu savs klubs un tajā mēs varētu sagaidīt 65.gadskārtu. ▲

SĒRU VĒSTIS

Noima ARTEMJEVA
1939.18.11 – 2008.28.08

Valdis MARŠANTS
1940. 23.04 – 2008.12.08

Rīgas biedrība

ĪPAŠAIS SVEICIENS

*Ar gadiem mainās viss uz zemes,
Tas savādāks un skaistāks kļūst.
Vērš visu apkārt laika lemest,
Tik mīlestība ir un būs.*

40. kāzu jubilejā
Ainai un Georgam
RUBEŅIEM
vēlu daudz vēl skaistu
gadu, ejot pa dzīvi kopā!
Draudzene Anita no Liepājas

MĪLI SVEICAM

*Lai rudens vēji un lietūs nebaida,
bet norūda!*

*Lai jūs silda mīlu cilvēku
uzmanība un sirds siltums!*

75

6. X Jūlija DEPKOVSKA,
Rīgas biedrība

70

19.X Vladislavs OĻEHNOVIČS,
Daugavpils biedrība

65

16.X Afanasija MEREŠČENKO,
Ventspils biedrība

29.X Romualda ŅEIRE,
Rīgas biedrība

60

20. X Guntars BREMMERS,
Rīgas biedrība

55

4. X Vladimirs MAKEJEVS,
Rīgas biedrība

5. X Larisa MARTINOVA,
Smiltenes biedrība

19. X Gunārs VILDIŅŠ,
Valmieras biedrība

27. X Olga ARAMINA,
Rīgas biedrība

30. X Pēteris LOČMELIS,
Rīgas biedrība

50

19. X Elvīra RINČA,
Rīgas biedrība

30

2. X Jolanta NIKOLAJENKO,
Ventspils biedrība

Projekts "Mūsu iespējas - mūsu nākotne"

Ziņu lapa Nr. 6

ĻOTI VAJADZĪGS PROJEKTS!

UZ JAUTĀJUMIEM ATBILD PROJEKTA VADĪTĀJS ARNOLDS PAVLINS

LNS realizētie projekti ir ļoti dažādi, katrs no tiem ir atšķirīgs, arī šis projekts aizskar jomu, kurā agrāk LNS nav īpaši darbojies, – etnisko integrāciju. Ko jūs kā projekta vadītājs varētu pastāstīt par šī projekta realizācijas īpatnībām, par to, kā šo jauno tēmu uztvēra paši projekta realizētāji un kā tie, kuriem tas bija veltīts – cittautieši?

Integrācijas nozīmi mūsdienās grūti pārvērtēt. Paskatoties uz to, kas šodien notiek Gruzijā, ko dara dažādi nelieši, kas Latvijā tiek saukti par politiķiem, bet faktiski to vien dara kā mēģina sanaidot tās tautas, kas te dzīvo, vēl labāk saproti, cik nozīmīgs ir katrs solis, katrs pasākums, kas virzīts uz etnisko integrāciju.

Latvijā dzīvo 21 tautības nedzirdīgie. Gribam mēs vai negribam, bet mēs esam dažādi. Dažādu valodu, dažādu kultūru, jā, arī dažādu politisko pārliecību cilvēki. Var, protams, sēdēt katrs savā kaktiņā un uzskaitīt, ko, kas un ne tā ir pateicis vai izdarījis. Var. Bet var arī mēģināt izprast un pieņemt cilvēkus, kas nav tādi kā tu pats. Lūk, ēc mēs arī iecerējam šo projektu – ar vislabākajiem nodomiem, izmantot tās iespējas, ko dod dažādu tautību nedzirdīgo kopīga darbošanās.

Kādas ir šī projekta īpatnības? Mēs pirmo reizi darbojāties šādā jomā. Es nekad neesmu redzējis, ka nedzirdīgie naidotos pēc nacionālās piederības, nu, bet īpašas draudzības arī nav. Šo ledu mēs arī centāties lauzt. Ko vērts vien bija festivāls Daugavpils centrālajā laukumā, kopīgā Jāņu svinēšana Valmierā, moderācijas grupas braucieni pa mūsu biedrībām, interešu klubi, mutvārdu žurnāli. Daudzi, dažādi un, manuprāt, labi pasākumi. Kopumā novērtējot paveikto, es varu būt apmierināts. Interessants, rezultatīvs un paliekošs projekts.

Kas bija patīkamākais šī projekta realizācijas gaitā?

Te es varu atbildēt ļoti vienkārši – tā bija cilvēku atsauce. Nevienam un nekur nevajadzēja pierunāt. Ļoti daudz labu atsauksmju, sevišķi pēc Daugavpils festivāla. Tāda fantastiska sajūta – kā vienā lielā ģimenē. Godīgi

sakot, ne vienmēr visi mūsu realizētie projekti bijuši tik veiksmīgi kā šis.

Vai radās kādas problēmas, kuras nevarēja paredzēt šī projekta tapšanas procesā?

Nav neviena projekta, kurā nebūtu problēmu. Bija tehniskas lietas, kuras mēs pamazām nokārtojām. Bet pamatā – nē. Visu, ko ieplānojām, mēs izpildām, un tas ir galvenais.

Vai jums ir savi secinājumi par to, kāda situācija ir Latvijas nedzirdīgajā sabiedrības daļā no etniskās integrācijas viedokļa? Vai ir nepieciešami vēl citi projekti par šo tēmu?

Tas gan vairāk ir jautājums tiem cilvēkiem, kuri piedalījās projekta aktivitātēs. Man šķiet, ka šādi projekti ir Latvijai ārkārtīgi nepieciešami, jo pie mums dzīvo daudzi cilvēki, kas jūtas atstumti, neiederīgi

Latvijas sabiedrībā. Ar viņiem ļoti veiksmīgi manipulē tie spēki, kas mūsu valstij un mūsu tautai ir naidīgi. Ja mēs, ja Latvijas valdība par to neliksies ne zinīs, būs slikti.

Tāpēc šādi projekti ir vajadzīgi. Vajadzīgi, starp citu, ne tikai cittautiešiem, vajadzīgi arī pašiem latviešiem, jo arī mums jāmacās būt atvērtākiem, aizs-tāvēt savu valodu, savu kultūru, bet tajā pašā laikā arī spēt bagātināties ar citu tautu kultūras vērtībām. ▲

VALMIERĀ: SARUNA INTEREŠU KLUBĀ

Jūnijā un jūlijā turpinājās paredzētās aktivitātes projektā. Vispirms jāpiemin Jāņu dienas tradīciju svinēšana, kas tika apvienota ar pieredzes apmaiņas pasākumu. Šis pasākums notika Valmierā 23. jūnijā, uz to ieradās abu pārējo projektā iesaistīto biedrību dažādu tautību pārstāvji no Daugavpils un Rēzeknes.

Interesešu klubā Valmierā “*Es gribu būt pilsonis*” tikšanās ar vietējās aktīvistes **Nadeždas Jefremovas** māsu **Ludmilu Gubarevu**, kura dzīvo Maskavā. Abas ir dzimušas LR, bet vienai – Latvijas, otrai – Krievijas pilsonība.

Konsultācijas Daugavpilī

- Visās trijās biedrībās jūnijā un jūlijā turpinājās interesešu klubu „*Es gribu būt Latvijas pilsonis*” pasākumi,

- Valmierā to īpaši interesantu padarīja vietējās biedres **Nadeždas Jefremovas** māsas **Ludmilas Gubarevas** viesošana. Viešņa tika uzaicināta uz šo pasākumu, un izvērtās ļoti interesanta diskusija par Latvijas un Krievijas pilsonības plusiem un mīnusiem, par pilsonības iegūšanas šķēršļiem un atvieglojumiem katrā no šīm valstīm. Tika runāts arī par Latvijas tēlu Krievijas iedzīvotāju uztverē, kā arī latviešu domas par notiekošo Krievijā.

Tika salīdzināti nedzirdīgo dzīves apstākļi gan vienā gan otrā valstī. Līdztekus biedrībās notika arī mutvārdu žurnāla „*Es mīlu Latviju*” pasākumi, kā arī tika sniegtas konsultācijas par visdažādākajiem jautājumiem – gan dokumentu izskaidrošana, sastādīšana, aizpildīšana, gan medicīnas un citu nesaprotamu terminu skaidrošana, tulkošana klientam saprotamā valodā. Turpinās arī TV raidījumi „*Redzesloks*”, kā arī programmas „*Latviešu zīmju valoda*

mazākumtautību nedzirdīgajiem” izstrāde.

Notiek gatavošanās starpetniskajam kultūras forumam „*Latvija – mūsu zeme klusumā*”, kas notiks Pasaules nedzirdīgo dienā 28. septembrī Rīgā Kongresu namā.

Cerams, tam gatavojamies mēs visi! ▲

PATEICĪBA

Mūsu biedru – cittautiešu vārdā vissirsnīgākais paldies LNS prezidentam **Arnoldam Pavlinam** un finansētājiem no Eiropas Savienības fondiem par lielisko iespēju baudīt šī projekta augļus.

Projekts “*Mūsu iespējas - mūsu nākotne*” tiek īstenots ar Eiropas Savienības finansiālu atbalstu. Par šī materiāla saturu pilnībā atbild tā autors **Zigmārs Ungurs**, un tas nevar tikt uzskatīts par Eiropas Savienības viedokli.

Tehnisko izpildījumu veica LNS laikraksts “*Kopsoli*”.

KAS NOTIEK RĒZEKNĒ?

STĀSTA VIETĒJĀS AKTIVITĀTES
VADĪTĀJA SANDRA GERENOVSKA

Lielākais, populārākais pasākums mums bija pieredzes apmaiņa tradīciju svinēšanā – vispirms tepat Rēzeknē 21. jūnijā, pēc tam 23. jūnijā Valmierā.

Līgo svētki vispār mūsu biedriem ir otrie populārākie pasākumi pēc Ziemassvētkiem, tāpēc šo svētku paražas un visi rituāli arī cittautiešiem vairs nebija pārāk sveši.

○ Biedrībā uz vietas kopīgi zīmju valodā dziedājām arī dziesmu „*Lambada līgo*”, šo pašu dziesmu es dziedāju arī Valmierā, iesaistot dejā publiku.

Kas attiecas uz mērķa grupu – cittautiešiem, viņiem, protams, tika pievērsta īpaša uzmanība, tomēr jāpasaka: mūsu biedrībā visi ir vienādi, visi tiek kopīgi iesaistīti visos pasākumos, nedalot krievos, latviešos vai vēl kādos. Valmierā mēs bijām 23. jūnijā, tur notika pieredzes apmaiņas pasākums trim projektā iesaistītajām biedrībām – mums, valmieriešiem un daugavpīliešiem.

Valmierieši mūs sagaidīja ļoti jauki, kā vienmēr, viesmīlīgi. Es uzskatu, mums šai reizē izveidojās ļoti vērtīga pieredzes apmaiņa. Daugavpīlieši savukārt arī bija sagatavojuši interesantu programmu šim pasākumam.

No šī kopīgā pasākuma pašai vislabāk atmiņā palika tas, ka cilvēki šajos Līgo svētkos aizmirst visas problēmas un ir vienoti kā viens veselums, dzied, dejo, iet rotaļās. Tas ir jauki, ka cilvēki šajos svētkos spēj aizmirsties, savas raizes atstāt mājās un dalīties kopā ar biedriem dzīvespriekā.

Jāsaka, arī agrāk mēs braucām uz pieredzes apmaiņas pasākumiem. Pieredzes apmaiņa ir viena no pozitīvākajām iniciatīvām, jo divu vai vairāku reģionālo biedrību biedri var dalīties savā pieredzē darba jautājumos, piemēram, kā veicas darba meklējumos valmieriešiem, kā daugavpīliešiem un tamlīdzīgi. Mēs, organizatori, savukārt uzzinām, kā citā biedrībā tiek organizēti pasākumi, kā tiek ieinteresēti cilvēki, kā notiek sadarbība ar vietējo pašvaldību un citām organizācijām. Tas tiešām ir ļoti noderīgi!

Es domāju, ka arī visām biedrībām kopīgi tādi pasākumi kā pieredzes apmaiņa ir svētīgi, jo tādējādi tiešām vairojas zināšanas, uzzinām labās prakses piemērus iz dzīves, arī iegūstam zināšanas, ar kādām metodēm un paņēmieniem strādā citi.

Ja runājam par etniskās integrācijas problēmām mūsu biedrībā... Agrāk, pirms daudziem gadiem, manīju, ka bija zināmas etniskās problēmas, bet pēdējos gados, varu teikt, tās ir izzudušas, vairs nemanu, ka kāds teiktu, ka, lūk, es neiešu uz šo pasākumu, jo esmu krievs vai, teiksim, polis....

Kad sakrita Lieldienas latviešiem un krieviem vienā datumā, daudzi bija priecīgi, ka beidzot var kopā svinēt šos svētkus.

Vai citās biedrībās ir etniskās problēmas? Grūti spriest, to labāk zina vietējo biedrību vadītāji, bet Valmierā, kad biju uz pieredzes apmaiņu, nemanīju nekādas problēmas, visi bijām kā viena liela ģimene, tur piedalījās dažādu tautību nedzirdīgie.

Vēl ir tāda lieta, ka cittautiešiem ir grūti izprast dažādus dokumentus latviešu valodā un tos aizpildīt. Runājot par šo problēmu, jāatzīst, – tā neattiecas tikai uz cittautiešiem vien. Jo, tā kā mums Latvijā nedzirdīgajiem ir zems izglītības līmenis, šī problēma pastāv arī daudziem nedzirdīgajiem latviešiem.

Tie, kuri grib iemācīties latviešu valodu, tie arī iemācās. Mums ir cittautieši, kuri saprot pat vairāk nekā latvieši, turklāt viņi nav mācījušies latviešu skolās.

Projekts tuvojas noslēgumam, un ko es varētu pateikt par visu projektu kopumā? Jebkuram projektam ir noteikts mērķis, kas vērsts uz palīdzību nedzirdīgajiem cilvēkiem. Ja cilvēki ir apmierināti ar saņemto, tas nozīmē, ka galvenais mērķis ir sasniegts. Uzskatu, ka visi projekti, kurus realizē LNS, dod lielu labumu LNS biedriem. Mēs neko nezaudējam, mēs tikai iegūstam: zināšanas, prasmes, stabilāku pamatu dzīvei, integrācijai sabiedrībā.

Cepuri nost projektu autora un vadītāja Arnolda Pavlina priekšā, lai viņam stipra veselība, tik vajadzīgus projektus vadot! Esmu Rēzeknes pilsētas Sociālās aprūpes invalīdu komitejā, un, kad paklausos sēdēs, kā iet citām invalīdu biedrībām, tad tiešām jāatzīst, cik ļoti mums ir palaimējies ar tik aktīvu un spējīgu prezidentu.

Man prieks, ka mēs visi kopā jau tik daudz esam paveikuši! Lai tas tā būtu arī turpmāk! ▲

ZĪMJU VALODA CITTAUTIEŠIEM

Jūnijā un jūlijā intensīvi strādāja Lilitas Janševskas vadītās programmas „Latviešu zīmju valoda mazākumtautību nedzirdīgajiem” izstrādes darba grupa.

Vispirms darba grupas locekle Hermīne Puriņa veica latviešu vārdu, frāžu un dialogu tulkošanu krievu valodā. Līdztekus sākās darbs pie videovārdnīcas: tika veikta tematisko nodarbību vārdu, frāžu un dialogu filmēšana, nofilmētā materiāla analīze un videomontāža, redakcija un atkārtotā filmēšana.

Izklausās sarežģīti, bet patiesībā darbs bija vēl sarežģītāks. Tematisko vārdu tulkošanu latviešu zīmju valodā ļoti kavēja tas, ka daudzus vārdus var izteikt ar vairākām zīmēm. Latviešu zīmju valodā ir vārdi, kuru atveidošanai nedzirdīgo sabiedrībā tiek lietotas dažādas zīmes. Te nu rodas problēma – kuru zīmi izvēlēties mācību programmai? Darba grupa nolēma, ka jāizvēlas tā zīme, kuru lieto visvairāk nedzirdīgo.

Lai to noskaidrotu, tika veidota aptauja – tests ZVC mājas lapā www.zimjuvaloda.lv, kur tika pasniegti katra vārda vairāki varianti zīmju valodā. Katrs apmeklētājs internetā varēja un joprojām var nobalsot, kuru zīmi vajadzētu lietot, lai izteiktu atbilstošo vārdu.

Šī aptauja bija neplānota papildus aktivitāte, kura prasīja no darba grupas vairāk laika un darba, tomēr nepieciešama un, cerams, dos rezultātus.

Arī attēlu izmantošana fonam sākotnēji nebija plānota, tikai darba gaitā, caurskatot un analizējot jau uzfilmēto materiālu, darba grupa nonāca pie secinājuma, ka nepieciešams katram tematam atbilstošs fons, lai ieinteresētu un palīdzētu labāk apgūt pareizu latviešu un zīmju valodu.

Kad zīmes bija izvēlētas, sākās to videofilmēšana. Var domāt, ka tas ir vienkārši: nostāda modeli pie sienas un nofilmē viņa parādītās zīmes... Tomēr tā nebūt nav! Ir vajadzīgs gan piemērots apgaismojums un fons, gan atbilstošs modeļa apģērbs, gan izteiksmīgs un skaidrs tulkojums viegli uztveramā tempā. Tas noteikti jāņem vērā, kad mēs skatīsimies gatavo videovārdnīcu septembra beigās. Grūti veidot materiālu, kurš patiktu un būtu saprotams visiem!

Piemēram, vecākiem cilvēkiem piemērots lēnāks temps, turpretī jauniešiem gribas straujāku modeļa zīmju valodas atveides tempu, arī fona krāsa vai modeļa apģērbs dažiem patiks, dažiem nepatiks... mēs visi esam tik kāri uz vērtēšanu, vai ne? Filmēšana un uzfilmētā videomateriāla analīze faktiski ir ļoti ķēpīgs (sarežģīts, kavējošs) darbs. Piemēram, tika nofilmētas kādas tematiskās nodarbības vārdu zīmes vai vesels dialogs, taču tikai noskatoties uzfilmēto, videomateriālā uzreiz pamanāms, ka, piemēram, apgaismojums neveiksmīgs

un modeļa seja nav pietiekami izgaismota, bet filmēšanas brīdī tas viss nebija manāms. Tādējādi daudzas zīmes un dialogi tika filmēti un pārfilmēti 2 – 3 reizes.

Modeles bija Ilona Liniņa un Skaidrīte Baure. Ja Ilona Liniņa jau ne pirmo reizi darbojās kā modele, tad Skaidrītei Baurei šajā projektā bija iespēja gūt jaunu pieredzi, viņa mācījās nebaidīties no videokameras objektīva un justies brīvi filmēšanas laikā. Vēl kā modeļi dialogos labprāt piedalījās Daina Platāce un Ivars Kalniņš. Paldies visiem!

Pašlaik viss materiāls ir uzfilmēts un drīz beigsies tā montāža. Šo darbu veic Kristīne Janševska. Kad montāža būs pabeigta, septembra beigās varēsim izveidoto videovārdnīcu - mācību programmu „Latviešu valoda mazākumtautību nedzirdīgajiem – zīmju valodā” skatīt internetā: www.zimjuvaloda.lv

Apskatāmie vārdi un frāzes zīmju valodā būs sagrupēti tematiskās nodarbībās. Katram tematam atbilstoši tiks veidots arī neliels dialogs. Lūk, temati!

1. BŪSIM PIEKLĀJĪGI. Dialogs UZ IELAS
2. CILVĒKS. Dialogs ĢIMENE
3. NODARBOŠANĀS. Dialogs DARBS UN DARBA APSTĀKĻI
4. VESELĪBA. Dialogs PIE ĀRSTA
5. MEDICĪNISKĀ PALĪDZĪBA. Dialogs SATIKSMES NEGADĪJUMS
6. APTIEKA. OPTIKAS VEIKALS. Dialogs APTIEKĀ
7. PĀRTIKA. Dialogs PĀRTIKAS VEIKALĀ
8. VEIKALI. Dialogs IEPIRKŠANĀS
9. FRIZĒTAVA. Dialogs SIEVIEŠU ZĀLĒ
10. SADZĪVES PAKALPOJUMI. Dialogs GATAVOJAMIES CEĻAM
11. AIZRAUŠANĀS. ATPŪTA. Dialogs PIE EZERA
12. SPORTS. TŪRISMS. Dialogs SPORTA NODARBĪBAS
13. TRANSPORTS. Dialogs AUTOBUSU PIETURĀ
14. CEĻOJUMS. Dialogs CEĻOJUMS
15. VIESNĪCA. Dialogs VIESNĪCĀ
16. PASTS. Dialogs PASTĀ
17. BANKA. Dialogs BANKĀ
18. RESTORĀNS. BĀRS. KAFEJNĪCA. Dialogs RESTORĀNS
19. PILSĒTA. RĪGA. Dialogs RĪGA
20. TEĀTRIS. KINOTEĀTRIS. CIRKS. Dialogs KO DARĪT VAKARĀ
21. DZĪVOKLIS. MĀJA. Dialogs JAUNAIS DZĪVOKLIS
22. LAUKI. Dialogs LAUKOS
23. MEŽS. Dialogs IESIM UZ MEŽU
24. LAIKS. Dialogs LAIKS
25. LAIKA APSTĀKĻI. Dialogs LAIKA APSTĀKĻI.

UZMANĪBU!

Iespējams, šīs starplikas iznākšanas laikā vēl varēsiet nobalsot par vēlamo zīmi vairāku vārdu apzīmēšanai. Jūs varat piedalīties! Atveriet internetā www.zimjuvaloda.lv, kur sadaļā “Gaidām atbildi” jebkurš var piedalīties balsošanā par savu izvēlēto zīmi noteiktu vārdu lietošanā. ▲